

Standardy Ochrony Małoletnich we Wrocławskim Centrum Rozwoju Społecznego

Działając na podstawie art. 22b ustawy z 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich Dyrektor Wrocławskiego Centrum Rozwoju Społecznego z dniem 13.08.2024 r. wprowadza do stosowania „Standardy Ochrony Małoletnich” (zwane dalej „Standardami”), których zasadniczym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa małoletnim uczestnikom zajęć, wydarzeń i szkoleń, dbałość o ich dobro, uwzględnianie ich potrzeb i podejmowanie działań w ich jak najlepszym interesie. A ponadto – wskazanie zakresu kompetencji Zespołu, określenie zasad podejmowania interwencji, dokumentowania czynności oraz ich udostępniania.

§ 1

Standardy dotyczące Polityki ochrony małoletnich

1. Przyjęte Standardy Ochrony Małoletnich określają i wskazują:
 - 1) Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu.
 - 2) Procedury reagowania na krzywdę małoletniego.
 - 3) Procedury i osoby odpowiedzialne za przyjęcie zgłoszenia, dokumentowanie i dalsze działania pomocowe.
 - 4) Zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.
 - 5) Zasady bezpiecznych relacji personel – małoletni, w tym zachowania niedozwolone.
 - 6) Zasady bezpiecznych relacji małoletni – małoletni, w tym zachowania niedozwolone.
 - 7) Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu.
 - 8) Procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w Internecie, w tym ochrony wizerunku i danych osobowych.
 - 9) Zasady upowszechniania i ewaluacji Standardów.
2. Standardy dotyczą całości personelu WCRS, w tym: pracowników, współpracowników, stażystów, praktykantów, wolontariuszy, inne osoby w razie takiej zasadności – na wszystkich poziomach organizacji. Standardy nie stoją w sprzeczności z innymi procedurami obowiązującymi w WCRS i Radach Osiedla, a jedynie je uzupełniają.
3. Został wyznaczony Zespół odpowiedzialny za monitorowanie wykonywania Standardów.

§ 2

Standardy dotyczące personelu

1. WCRS stosuje zasady bezpiecznej oraz zgodnej z przepisami rekrutacji personelu oraz regularnie ich szkoli ze Standardów. Standardy są publikowane w sposób przyjęty przez WCRS poprzez publikację na stronie internetowej WCRS na BIP oraz udostępnienie do wglądu w WCRS.
2. W ramach rekrutacji personel mający pracować z małoletnimi oceniany jest pod kątem przygotowania merytorycznego i spełnienia wymogów określonych w ogłoszeniu.
3. O każdym z personelu, co do którego istnieje taki wymóg - WCRS uzyskał informacje z Rejestru Sprawców Przepisów na Tle Seksualnym, informacje z Krajowego Rejestru Karnego i rejestrów karnych państw trzecich w zakresie określonych przestępstw (lub podobnych czynów zabronionych w przepisach prawa obcego), w przypadku zaś braku możliwości sporządzenia informacji z rejestru karnego w państwach trzecich pozyskiwane jest od personelu oświadczenie zgodne z **załącznikiem nr 2.**

§ 3

Standardy dotyczące procedur

WCRS wdrożyło i stosuje procedury interwencyjne, które znane są i udostępnione całemu personelowi. Cały personel WCRS wie, komu należy zgłosić informację o krzywdzeniu małoletniego i kto jest odpowiedzialny za działania interwencyjne. Personelowi WCRS udostępnione są dane kontaktowe do lokalnych instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i interwencję w przypadku krzywdzenia małoletnich. WCRS dysponuje danymi kontaktowymi lokalnych instytucji i organizacji zajmujących się interwencją i pomocą krzywdzonym małoletnim.

§ 4

Standardy dotyczące monitorowania procedur

WCRS co najmniej raz na 2 lata monitoruje i w razie konieczności aktualizuje zapisy Standardów, wcześniej konsultując się z personelem.

Rozdział 1

Postanowienia ogólne

1. Celem Standardów Ochrony Małoletnich jest:
 - 1) zwrócenie uwagi personelu WCRS, rodziców/opiekunów prawnych i podmiotów współpracujących z WCRS na konieczność podejmowania aktywnych i obligatoryjnych działań na rzecz ochrony małoletnich uczestników przed krzywdzeniem;
 - 2) określenie zakresów obowiązków poszczególnych przedstawicieli WCRS w działaniach podejmowanych na rzecz ochrony małoletnich uczestników przed krzywdzeniem;
 - 3) wypracowanie odpowiedniej i skutecznej procedury do stosowania podczas interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletnich;
 - 4) wprowadzenie wzmożonej, adekwatnej i skutecznej działalności profilaktyczno-wychowawczej w zakresie zapewnienia ochrony małoletnich przed przemocą.
2. Personel WCRS w ramach wykonywanych obowiązków zwraca uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletniego, monitoruje sytuację i dobrostan małoletniego oraz stosuje zasady określone w Standardach.
3. Zabronione jest stosowanie przez personel wobec małoletniego jakiegokolwiek formy przemocy.
4. Ze Standardami zapoznaje się cały personel WCRS oraz podmioty współpracujące, a także uczestnicy wydarzeń i ich rodzice/opiekunowie, zgodnie z procedurami określonymi w treści Standardów.
5. Dyrektor zgodnie z zapisami ustawy powołuje Zespół składający się z co najmniej czterech osób. Skład Zespołu został ustalony na podstawie odrębnego zarządzenia Dyrektora. W skład Zespołu wchodzi:
 - 1) Koordynator Zespołu,
 - 2) osoba do spraw bezpieczeństwa narzędzi teleinformatycznych,
 - 3) osoby do spraw monitoringu standardów,jako osoby odpowiedzialne, według wymienionej powyżej kolejności, za monitorowanie realizacji Standardów, reagowanie na sygnały ich naruszenia, ewaluowanie i modyfikowanie zapisów Standardów i prowadzenie rejestru interwencji i zgłoszeń.
6. Z Zespołem można kontaktować się za pośrednictwem adresu e-mail: som@wcrs.pl oraz telefonicznie: 071 77 24 900.

Rozdział 2

Sposób dokumentowania wypełniania obowiązku kontroli personelu przed dopuszczeniem do pracy z małoletnimi w zakresie spełniania przez nich

warunków niekaralności za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności

1. Standardem bezwzględny jest rekrutacja personelu, która odbywa się zgodnie z zasadami bezpiecznej rekrutacji, a pracodawca zmierza do jak najdokładniejszej weryfikacji kwalifikacji kandydata.
2. WCRS dba, aby osoby w nim zatrudnione, w tym osoby pracujące na podstawie umowy zlecenia oraz wolontariusze, stażyści i praktykanci, posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z małoletnimi oraz nie stanowiły dla nich zagrożenia.
3. WCRS dba o cykliczne szkolenia personelu podwyższające kwalifikacje zawodowe w tym zakresie.
4. Zgodnie z art. 21 Ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępstwami na tle seksualnym i ochronie małoletnich - Pracodawca przed zawarciem umowy uzyskuje informację o tym, że kandydat nie figuruje w **Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym** (rejestr z dostępem ograniczonym) oraz w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze (dostęp: rps.ms.gov.pl, po założeniu profilu jednostki WCRS). Sprawdzenie w rejestrze sprawców dokumentuje się wydrukiem informacji zwrotnej wygenerowanej z Rejestru, a figurowanie w Rejestrze wyklucza możliwość zatrudnienia kandydata. Procedura weryfikacji w Rejestrze Przestępstw na Tle Seksualnym stanowi **załącznik nr 1** do Standardów.
5. **Pracodawca jest zobowiązany do domagania się** od osoby zatrudnianej lub od innej osoby (wolontariusza, praktykanta i in.) przed dopuszczeniem do wykonywania czynności z małoletnimi w jednostce i filiach WCRS (Przejście Dialogu, Przestrzeń Trzeciego Wieku), przy wszelkich zajęciach, szkoleniach, imprezach i wycieczkach, **informacji z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności** w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w Ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Figurowanie w Rejestrze Karnym jako osoby karanej za wymienione przestępstwa lub odmowa dostarczenia żądanej przez pracodawcę informacji wyklucza możliwość zatrudnienia kandydata.
6. Jeżeli osoba posiada obywatelstwo inne niż polskie przedkłada pracodawcy:
 - 1) informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z małoletnimi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla ww celów;
 - 2) pod rygorem odpowiedzialności karnej, oświadczenie o państwie/ach zamieszkiwania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa;
 - 3) jeżeli mieszkała w innych państwach w ciągu 20 lat niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa, informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z małoletnimi.
7. Dopuszczalne jest przedłożenie przez kandydata pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenia, że prawo danego państwa nie przewiduje wydawania informacji o niekaralności i/lub nie prowadzi rejestru karnego oraz oświadczenia, że kandydat (-ka) nie był(-a) w tym państwie prawomocnie skazany(-a). Wzór oświadczenia dotyczącego karalności w państwach trzecich stanowi **Załącznik nr 2** do Standardów.
8. O zawieraniu oświadczeń pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia świadczy zawarta w ich treści klauzula „Jestem świadomy (-a) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”, która zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.
9. Oświadczenia, wydruki z rejestrów i informacja z KRK personelu dołączane są do powstałej dokumentacji osobowej. W przypadku danych z Rejestru osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności

skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej 15 lat, wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze, wystarczającym jest wydruk strony internetowej, na której widnieje komunikat, że sprawdzana osoba nie figuruje w Rejestrze.

Rozdział 3

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnimi a personelem, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich

1. Podstawową zasadą relacji między małoletnimi a personelem jest działanie dla dobra małoletniego, z poszanowaniem jego godności, z uwzględnieniem jego emocji i potrzeb oraz w jego najlepszym interesie.
2. Personel działa wyłącznie w ramach obowiązującego prawa powszechnego, przepisów wewnętrznych oraz swoich uprawnień i kompetencji.
3. Zasady bezpiecznych relacji personelu z małoletnimi obowiązują wszystkich pracowników, stażystów, praktykantów, wolontariuszy i innych.
4. Podstawowe standardy określające zasady, o których mowa w ust. 3 obejmują w szczególności:
 - 1) Utrzymywanie profesjonalnej relacji z małoletnimi uczestnikami i reagowanie względem nich w sposób niezagrażający, adekwatny do sytuacji i sprawiedliwy wobec innych.
 - 2) Zachowanie cierpliwości i szacunku w komunikacji z małoletnimi, okazanie zrozumienia dla emocji przeżywanych przez nich, niewymuszające zwierzeń na siłę i okazywanie zainteresowania, wsparcia oraz gotowości do rozmowy i pomocy.
 - 3) Niezostawianie małoletnim nieograniczonej wolności, wyznaczanie jasnych granic w postępowaniu i oczekiwaniach, egzekwowanie konsekwencji za ich nieprzestrzeganie, ucząc tym samym, że odpowiedzialność jest po stronie małoletniego, a konsekwencje wynikają z jego działania.
 - 4) Reagowanie w sposób adekwatny do sytuacji, uwzględnianie potrzeb małoletniego oraz dostosowanie wymagań do indywidualnych potrzeb rozwojowych i możliwości psychofizycznych uczestników.
 - 5) Równe traktowanie uczestników bez względu na płeć, orientację seksualną, niepełnosprawność, status społeczny, kulturowy, religijny i światopogląd.
 - 6) Fizyczny kontakt z małoletnim uczestnikiem jest możliwy tylko jako odpowiedź na jego realne potrzeby w danym momencie, z uwzględnieniem jego wieku, płci, kontekstu kulturowego i sytuacyjnego. Na kontakt fizyczny małoletni zawsze musi wyrazić zgodę.
 - 7) Ustalanie reguł i zasad pracy w grupie, jasne określanie wymagań i oczekiwań wobec małoletniego uczestnika, stanowcze reagowanie na zachowania niepożądane.
 - 8) Udział personelu w szkoleniach z przepisów i zasad dotyczących ochrony małoletnich. Cyklicznie prowadzona jest ewaluacja standardów ochrony małoletnich w WCRS oraz organizowane są szkolenia przypominające. Szkolenie przypominające może mieć charakter ogólny lub koncentrować się na wybranych zagadnieniach istotnych lub problematycznych w działaniu WCRS.
 - 9) Panowanie pracownika nad własnymi emocjami.
 - 10) Kontakt z małoletnimi uczestnikami wydarzeń odbywa się w godzinach pracy lub zajęć, szkoleń, wycieczek i/lub wyjazdów organizowanych przez WCRS i dotyczy celów związanych z działalnością statutową jednostki.
 - 11) Jeśli małoletni i jego rodzice są osobami bliskimi wobec personelu, zachowuje on poufność wszystkich informacji dotyczących innych uczestników.
5. W relacji personelu z małoletnimi uczestnikami zajęć niedopuszczalne jest w szczególności:
 - 1) stosowanie wobec małoletniego przemocy w jakiegokolwiek formie, w tym stosowanie kar fizycznych, wykorzystywanie relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby); wyjątkiem może być tylko działanie

- zgodne z zapisami prawa np. obrona własna, obrona zdrowia i życia innych osób, działanie w stanie wyższej konieczności;
- 2) zawstydzanie, upokarzanie, lekceważenie i obrażanie uczestników;
 - 3) podnoszenie głosu, krzyczenie na małoletnich, wywoływanie w nich lęku;
 - 4) ujawnianie informacji wrażliwych (wizerunek, informacja o sytuacji rodzinnej, medycznej, prawnej itp.) dotyczących małoletniego wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych uczestników;
 - 5) zachowywanie się w obecności małoletnich w sposób niestosowny, np. poprzez używanie słów wulgarnych, czynienie obraźliwych uwag oraz nawiązywanie w wypowiedziach do atrakcyjności seksualnej;
 - 6) nawiązywanie z małoletnim jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych, ani składanie mu propozycji o nieodpowiednim charakterze, kierowanie do niego seksualnych komentarzy, żartów, gestów oraz udostępnianie małoletnim treści erotycznych i pornograficznych, bez względu na ich formę;
 - 7) w sytuacji konieczności wykonania wobec małoletniego czynności pielęgnacyjnych, higienicznych itp. należy unikać innego niż konieczny kontaktu fizycznego z małoletnim w tym w takich czynnościach jak: ubieranie, rozbieranie, mycie, przewijanie, jedzenie, korzystanie z toalety;
 - 8) faworyzowanie małoletnich;
 - 9) utrwalanie wizerunku małoletniego (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych pracownika;
 - 10) proponowanie małoletnim alkoholu, wyrobów tytoniowych czy nielegalnych substancji psychoaktywnych, spożywanie ich wspólnie z nimi lub w ich obecności;
 - 11) zapraszanie małoletniego do swojego miejsca zamieszkania.
6. Zabronione jest krzywdzenie małoletnich w jakiegokolwiek formie. Przykładowe zachowania uznane za krzywdzenie, symptomy występujące w przypadku krzywdzenia zawiera **załącznik nr 3** do Standardów.

Rozdział 4

Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego

1. Standardem w WCRS jest:
 - 1) szkolenie personelu w obszarze prawnego i społecznego obowiązku zawiadomienia instytucji o możliwości popełnienia przestępstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przestępstw na szkodę małoletnich; zwłaszcza w zakresie roli pracowników samorządowych w przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz w zakresie rozpoznawania czynników ryzyka krzywdzenia małoletniego;
 - 2) udostępnienie personelowi wykazu danych adresowych lokalnych placówek pomocowych, zajmujących się ochroną małoletniech oraz zapewniających pomoc w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia i współpraca z tymi instytucjami (tj. ośrodek pomocy społecznej, centra pomocy dziecku, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, policja, dzielnicowy, sąd rodzinny, centrum interwencji kryzysowej, placówki ochrony zdrowia);
 - 3) do Zespołu wskazanego w rozdziale 1 ust. 5 Standardów, wpływają **Karty Interwencji**, których wzór stanowi **załącznik nr 4 Standardów**;
 - 4) organizowanie działań profilaktycznych w zakresie zapobiegania przemocy, w tym przy współpracy z innymi instytucjami (policja, MOPS, organizacje pozarządowe i in.). Dyrektor WCRS podejmuje czynności niezbędne dla zabezpieczenia śladów i dowodów przed przybyciem organów właściwych do prowadzenia postępowań.
2. Procedury interwencji w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa małoletniego:
 - 1) W przypadku podejrzenia przez personel, że małoletni jest krzywdzony, personel ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji Dyrektorowi WCRS lub Zespołowi wskazanemu w rozdziale 1 ust. 5 Standardów. Notatka może mieć formę pisemną lub mailową;
 - 2) Dyrektor WCRS dokonuje zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji (policja, zespół Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrocławiu-

- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie lub inna odpowiednia instytucja);
- 3) W przypadku ujawnienia zaniedbania przez rodziców i/lub ich niewydolności wychowawczej właściwym jest zawiadomienie sądu rodzinnego, celem wglądu w sytuację rodziny;
 - 4) W każdym przypadku zauważenia krzywdzenia małoletniego na terenie jednostki i filii WCRS należy uzupełnić **Kartę Interwencji**, której wzór stanowi **Załącznik nr 4** Standardów.
3. Na potrzeby niniejszych Standardów przyjęto następującą kwalifikację zagrożenia bezpieczeństwa małoletnich:
 - 1) popełniono czyn zabroniony na szkodę małoletniego (np. wykorzystanie seksualne, znęcanie się nad małoletnim);
 - 2) doszło do innej formy krzywdzenia, niebędącej przestępstwem (np. krzyk, kary fizyczne, poniżanie);
 - 3) doszło do zaniedbania potrzeb życiowych małoletniego (np. związanych z żywieniem, higieną czy zdrowiem).
 4. Na potrzeby niniejszego dokumentu wyróżniono procedury interwencji w przypadku podejrzenia działania na szkodę małoletniego przez:
 - 1) osoby dorosłe (personel, inne osoby trzecie, rodziców/opiekunów prawnych);
 - 2) innego małoletniego.
 5. Zagrożenie życia i zdrowia małoletniego:
 - 1) W przypadku podejrzenia, że życie małoletniego jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby (policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112 lub 999 (pogotowie ratunkowe).
 - 2) Po poinformowaniu służb personel, który powziął informację o zagrożeniu wypełnia kartę interwencji oraz informuje Dyrektora WCRS bądź koordynatora Zespołu wyznaczonego przez Dyrektora WCRS.
 6. Krzywdzenie rówieśnicze:
 - 1) W przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego przez innego małoletniego należy przeprowadzić rozmowę z małoletnim podejrzanym o krzywdzenie, a także oddzielnie z małoletnim poddawany krzywdzeniu. Ponadto należy porozmawiać z innymi osobami mającymi wiedzę o zdarzeniu;
 - 2) W trakcie rozmów należy dążyć do ustalenia przebiegu zdarzenia. Ustalenia są spisywane na Karcie Interwencji będącą **Załącznikiem nr 4** do Standardów. Dla małoletniego krzywdzącego oraz krzywdzonego sporządza się oddzielne karty interwencji;
 - 3) Kartę należy przekazać Dyrektorowi WCRS, bądź koordynatorowi Zespołu wyznaczonemu przez Dyrektora WCRS.

Rozdział 5

Procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego

1. Koordynator Zespołu, o którym mowa w Rozdz. 1, ust. 5 lub Dyrektor WCRS – jest odpowiedzialny za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego uczestnika wydarzeń organizowanych przez WCRS oraz zawiadomienia sądu opiekuńczego. Informacja o osobie odpowiedzialnej za składanie zawiadomień wywieszona jest na tablicy ogłoszeń w WCRS.
2. W przypadku uzyskania informacji o jakimkolwiek niezgodnym z prawem krzywdzeniu małoletniego personel WCRS ma obowiązek podjęcia działań zabezpieczających, a w szczególności:
 - 1) wezwać pogotowie ratunkowe lub inne służby, które mogą udzielić pomocy;
 - 2) o zdarzeniu powiadomić Dyrektora WCRS lub koordynatora Zespołu wyznaczonego przez Dyrektora WCRS;
 - 3) sporządzić notatkę służbową ze zdarzenia z dokładnym opisem jego przebiegu, ustalonymi formami działań, wypowiedzi oraz wnioskami.

3. Dyrektor WCRS lub koordynator Zespołu dokonują zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji (policja, zespół Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrocławiu (Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie lub inna odpowiednia instytucja).
4. W przypadku uzyskania przez personel informacji, że dziecko (małoletni) może być krzywdzone, osoba ujawniająca sporządza kartę interwencji, przekazuje ją osobie, o której mowa w ust. 1. Dalsze postępowanie realizowane jest zgodnie z procedurami opisanymi w Rozdziale 4.
5. W przypadku zagrożenia zdrowia lub życia małego lub osoby mu najbliższej, osoba ujawniająca zdarzenie bezzwłocznie dzwoni na numer alarmowy 112.
6. Cały personel WCRS, który w związku z wykonywaniem powierzonych zadań uzyskał informację o krzywdzeniu małego lub informację z tym związane, jest zobowiązany do zachowania tych informacji w tajemnicy, poza tymi informacjami, które przekazywane są uprawnionym instytucjom.

Rozdział 6

Zasady ustalania planu wsparcia małego po ujawnieniu krzywdzenia

W sytuacji stwierdzenia zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia małego Zespół WCRS celem ustalenia planu wsparcia małego:

- 1) dokonuje zgłoszenia do odpowiedniej komórki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej - Zespołu Interdyscyplinarnego powołanego Zarządzeniem nr 887/11 Prezydenta Wrocławia z dnia 1 kwietnia 2011 roku w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (z późn. zm.) w związku z uchwałą nr LVI/1715/10 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 4 listopada 2010 roku w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania (Dziennik Urzędowy Województwa Dolnośląskiego z 15 grudnia 2010 r. Nr 237, poz.4026.) oraz ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U Nr 180, poz.1493 z późn. zm.);
- 2) pozostaje w kontakcie z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dowiadując się o dalszych działaniach Zespołu w tej sprawie.

Rozdział 7

Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu

1. Urządzenia elektroniczne z/lub bez dostępem sieci Internet są cyklicznie aktualizowane łącznie z programami antywirusowymi i zaporami sieciowymi w celu ochrony systemów przed atakami złośliwego oprogramowania i blokowania na urządzeniach elektronicznych WCRS materiałów niedostosowanych do wieku.
2. Infrastruktura sieciowa WCRS zapewnia dostęp do Internetu personelowi i uczestnikom zajęć, zarówno w czasie zajęć pod nadzorem personelu, jak i poza nimi, na przeznaczonych do tego urządzeniach elektronicznych, znajdujących się w jednostce i filiach WCRS gdzie odbywają się zajęcia.
3. Zajęcia prowadzone na urządzeniach elektronicznych niezabezpieczonych spoza WCRS muszą być prowadzone przy bezpośrednim nadzorze personelu WCRS. Uczestnik zajęć jest zobowiązany do złożenia oświadczenia, że jego własne urządzenie elektroniczne z/lub bez dostępem do Internetu nie zawiera materiałów niedostosowanych do wieku małych.
4. W przypadku użytkowania sprzętu z dostępem do Internetu pod nadzorem personelu WCRS, ma on obowiązek informowania użytkownika o zasadach bezpiecznego korzystania z zasobów internetowych i czuwania nad bezpiecznym korzystaniem z Sieci.
5. Na terenie jednostki i filii WCRS dostępna jest sieć wifi, zabezpieczona hasłem dostępu.
6. W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści personel kontaktuje się z administratorem sieci, a ustalenia kto korzystał z komputera przekazuje Zespołowi.

Rozdział 8

Procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi w Internecie oraz utrwalonymi w innej formie

1. Przez niebezpieczne treści rozumiemy w szczególności: materiały pornograficzne, promujące nienawiść, rasizm, ksenofobię, przemoc, zachowania autodestrukcyjne.
2. Treści nielegalne lub niezgodne z regulaminem danej strony zgłaszane są administratorom strony.
3. W przypadku zgłoszenia o dostępie do treści nieodpowiednich, administrator sieci ustala okoliczności zdarzenia, podejmując próbę ustalenia sprawcy i świadków incydentu, a także zabezpiecza dowody, konfiguruje zabezpieczenia sieci danej placówki, by na nowo zablokować dostęp do niewłaściwych treści. Z poczynionych ustaleń sporządza Kartę Interwencji.
4. Jeśli treści niebezpieczne dotyczą osób niezwiązanych z jednostką, Dyrektor lub koordynator Zespołu zgłasza zdarzenie odpowiednim służbom (policja), przekazując zabezpieczone materiały.
5. Powiadomieni zostają rodzice/opiekunowie małoletnich, których informuje się o poczynionych ustaleniach i dalszych działaniach WCRS.
6. Współpraca z organami ścigania lub sądem rodzinnym obligatoryjnie musi zaistnieć w przypadku naruszenia zakazu rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem małoletniego (osoby poniżej 18 roku życia – art. 202 § 3 kodeksu karnego) oraz treści propagujących publicznie faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołujących do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych (art. 256 i art. 257 Kodeksu karnego).

I. Ochrona wizerunku

1. W jednostce i filiach WCRS pozyskiwane są pisemne zgody rodziców/opiekunów prawnych na publikację wizerunku uczestników na potrzeby dokumentacji fotograficznej działań podejmowanych przez WCRS. W miarę możliwości fotografowane są grupy uczestników, a nie pojedyncze osoby.
2. WCRS opracowuje regulaminy wydarzeń, zajęć i użytkowania pomieszczeń, tj. miejsc organizacji wydarzeń. Procedury te zawierają zasady ochrony wizerunku oraz klauzulę informacyjną dotyczącą wykorzystania wizerunku.
3. Zdjęcia i nagrania nie są podpisywane informacjami identyfikującymi małoletniego uczestnika z imienia i nazwiska, chyba że uzyskano na to zgodę rodzica/opiekuna prawnego, a informacje są pozytywne (laureaci konkursów, przeglądów, itp.).
4. Nośniki analogowe zawierające zdjęcia lub nagrania uczestników są przechowywane w zamkniętej na klucz szafce, a nośniki elektroniczne zawierające zdjęcia i nagrania są przechowywane z dostępem ograniczonym do osób uprawnionych przez WCRS, przez okres wymagany przepisami prawa o archiwizacji. Realizacja art. 5 RODO (zasady przetwarzania danych osobowych).
5. Niedopuszczalne jest przechowywanie zdjęć i nagrań z wizerunkiem małoletnich na nośnikach nieszyfrowanych lub mobilnych. Zdjęcia wykonane smartfonem należy niezwłocznie usunąć z pamięci urządzenia po przekazaniu pliku pracownikowi odpowiedzialnemu merytorycznie za wydarzenie WCRS.
6. Szczegółowe zasady związane z ochroną danych osobowych oraz wykorzystania wizerunku zostały określone w Polityce Bezpieczeństwa Danych, stanowiącej odrębny dokument.
7. O wszelkich naruszeniach w tej dziedzinie osoba stwierdzająca nieprawidłowość informuje Administratora Danych Osobowych (reprezentuje go Dyrektor WCRS) oraz Inspektora Ochrony Danych.

II. Naruszenie prywatności

1. Informacja o zagrożeniu naruszeniem prywatności w jednostce powinna zostać niezwłocznie przekazana Dyrektorowi WCRS, który podejmuje natychmiastowe działania w celu zabezpieczenia danych i ograniczenia dalszego dostępu do informacji prawnie chronionych.

2. Następnie należy ustalić okoliczności zdarzenia, poprzez dokładne udokumentowanie pozyskanych informacji i skontaktować się z obsługą informatyczną jednostki.
3. W przypadku poważniejszych zagrożeń i w sytuacji, gdy naruszenie prywatności jest spowodowane przez osoby spoza jednostki, należy nawiązać współpracę z organami ścigania.
4. Administrator Danych Osobowych (ADO) po dokonaniu oceny zagrożeń z punktu widzenia osoby, której dane dotyczą - powiadamia osoby dotknięte zdarzeniem (których dane osobowe wyciekły) o sytuacji, by podjęły indywidualne środki zaradcze.
5. ADO po konsultacji z Inspektorem Ochrony Danych – jeśli to wynika z przepisów prawa powiadamia Urząd Ochrony Danych Osobowych na podstawie odrębnej procedury.

III. Cyberprzemoc

1. Personel WCRS powinien przyjąć zgłoszenie o cyberprzemocy od każdego małoletniego: ofiary, świadka i sprawcy.
2. Personel WCRS, do którego dotarła informacja o potencjalnej cyberprzemocy, zgłasza ten fakt osobie wskazanej w rozdziale 1 ust. 5, wykonującej Kartę Interwencji. Personel przy wsparciu tej osoby podejmuje działania zmierzające do ustalenia okoliczności zdarzenia, m.in.: zebrania dowodów w postaci zrzutów ekranu, wiadomości, komentarzy, zdjęć, adresów stron internetowych.
3. O zdarzeniu poinformowani zostają rodzice lub opiekunowie prawni małoletniego.
4. Dla zwiększania cyberbezpieczeństwa: WCRS realizuje warsztaty i zajęcia w zakresie przeciwdziałania cyberprzemocy i dezinformacji, prowadzi kontrolę swoich kanałów komunikacji elektronicznej (strona internetowa, media społecznościowe, e-maile) w celu ograniczenia fake newsów i reaguje na potencjalne zagrożenia (prostowanie informacji, zgłaszanie osobom odpowiedzialnym treści nielegalnych lub niezgodnych z regulaminem obowiązującym w danym medium) także poprzez zgłoszenia administratorowi strony, jeśli treści są nielegalne lub niezgodne z regulaminem.

Rozdział 9

Zasady i sposób udostępniania personelowi, małoletnim i ich opiekunom polityki do zapoznania się i stosowania oraz zasady aktualizacji i przeglądu Standardów

1. Wszelkie procedury i dokumenty związane z wprowadzeniem Standardów są udostępniane personelowi, małoletnim i ich rodzicom/opiekunom podczas zapoznawania i zobowiązania do stosowania (zgodnie z poniższymi zasadami), a następnie na żądanie w dowolnym momencie. Dokumenty te można również znaleźć na stronie internetowej WCRS pod adresem: www.wcrs.wroclaw.pl.
2. Wersja skrócona Standardów (dla małoletnich) dostępna jest na tablicy ogłoszeń w WCRS, sekretariacie oraz filiach WCRS, gdzie prowadzone są stałe zajęcia z udziałem małoletnich. Standardy ochrony małoletnich - wersja skrócona dla małoletnich stanowi **Załącznik nr 5** do Standardów.
3. Personel ma obowiązek zapoznać się ze Standardami po zawarciu współpracy z WCRS, a fakt zapoznania się i przyjęcia do stosowania poświadczą podpisem na oświadczeniu, które znajduje się przy jego dokumentacji. W przypadku pracownika zatrudnionego na umowę o pracę oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami złożone jest do akt osobowych pracownika.
4. Rodzice/opiekunowie prawni uczestników zajęć zapoznawani są ze Standardami podczas zapisywania małoletniego na zajęcia (np. poprzez informację o zamieszczeniu Standardów na stronie internetowej WCRS).
5. Uczestnicy zajęć lub cyklu zajęć zapoznawani są ze Standardami poprzez informację o zamieszczeniu Standardów na stronie internetowej WCRS lub podczas pierwszych zajęć przez osobę prowadzącą.
6. Zespół, o którym mowa w rozdziale 1 ust. 5 przeprowadza wśród pracowników, minimum raz na dwa lata **ankietę monitorującą** poziom realizacji Standardów, a następnie dokonuje analizy jakościowej i ilościowej badania ankietowego i sporządza na tej podstawie sprawozdanie z monitoringu. Sprawozdanie przekazywane jest

Dyrektorowi WCRS. Wzór ankiety dla personelu dotyczącej monitoringu Standardów stanowi **Załącznik nr 6** do Standardów.

7. Monitoring i ewaluacja Standardów, prowadzona jest w oparciu o analizę dokumentacji wewnętrznej i korespondencji międzyinstytucjonalnej, przepisów prawa, obserwację, analizę ilościową i jakościową zgłoszeń, badania ankietowe, o których mowa w ust. 6, diagnozę czynników ryzyka i chroniących oraz konsultacje. Wnioski z przeprowadzonego monitoringu są udokumentowane w sposób pisemny.
8. Wprowadzone zmiany w Standardach zatwierdza i przedstawia personelowi Dyrektor WCRS.

Rozdział 10

Przepisy końcowe

1. Standardy wchodzą w życie z dniem ogłoszenia zarządzenia.
2. Ogłoszenie następuje poprzez opublikowanie na stronie BIP –www.wcrs.pl.

Załączniki:

Załącznik nr 1 – Procedura weryfikacji w Rejestrach

Załącznik nr 2 - Oświadczenie dotyczące karalności w państwach trzecich

Załącznik nr 3 – Formy krzywdzenia Małoletnich

Załącznik nr 4 - Karta Interwencji

Załącznik nr 5 – STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH (WZÓR WERSJI SKRÓCONEJ DLA MAŁOLETNICH)

Załącznik nr 6 - Ankieta dla personelu dotycząca monitoringu Standardów

Załącznik nr 1 do Standardów Ochrony Małoletnich WCRS
PROCEDURA WERYFIKACJI W REJESTRACH

Procedura weryfikacji personelu Wrocławskiego Centrum Rozwoju Społecznego w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym oraz w Krajowym Rejestrze Karnym

1. Dyrektor WCRS przed dopuszczeniem do wykonywania pracy z małoletnimi weryfikuje czy osoba figuruje w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, prowadzonym przez Ministra Sprawiedliwości lub w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze (zwany dalej Rejestrem). Weryfikacja będzie obejmować tzw. rejestr z dostępem ograniczonym. Zakres danych personelu niezbędnych do sprawdzenia w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym stanowi **Załącznik nr 1A** do Standardów Ochrony Małoletnich WCRS.
2. Weryfikacji dokonuje Dyrektor WCRS lub inna upoważniona przez niego osoba.
3. Osoba, o której mowa w ust. 1, przedkłada Dyrektorowi WCRS informację z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r. poz. 1939), lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.
4. Weryfikacja personelu zatrudnionego w ramach umowy cywilnoprawnej, stażystów, praktykantów odbywa się przed podpisaniem umowy, a pracowników zatrudnionych w ramach umowy o pracę bezpośrednio przed rozpoczęciem pracy z małoletnimi lub jeśli zajdzie taka potrzeba.
5. WCRS utrwała informacje uzyskane z Rejestru w formie wydruku i dołącza do dokumentacji danej osoby. W przypadku pracownika zatrudnionego na umowę o pracę oświadczenie złożone jest do akt osobowych. W przypadku pozostałego personelu załącza się do dalszej dokumentacji przechowywanej w jednostce. Dotyczy to osób, których zadania związane są z wychowaniem, edukacją, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.
6. Odpowiedzią na zapytanie w Rejestrze może być informacja:
 - a. „FIGURUJE” – oznacza to, że w Rejestrze zgromadzone zostały dane osoby wskazanej w zapytaniu;
 - b. „W Rejestrze nie ma informacji o osobach, dla których są spełnione warunki zawarte w zapytaniu” – oznacza to, że w Rejestrze nie zostały zgromadzone dane osoby wskazanej w zapytaniu;
 - c. „Trwa postępowanie w celu ustalenia prawidłowych danych. Uzyskanie informacji będzie możliwe po jego zakończeniu” – oznacza to, że dla wskazanych w zapytaniu danych prowadzone jest postępowanie wyjaśniające i udzielenie informacji nie będzie możliwe do czasu jego zakończenia. W przypadku uzyskania takiej informacji ponowne zapytanie należy wysłać w późniejszym terminie, w pilnych przypadkach należy skontaktować się z Biurem Informacyjnym Krajowego Rejestru Karnego. W wypadku uzyskania takiego wyniku podpisanie umowy zostaje wstrzymane, a w przypadku personelu nie jest on dopuszczany do pracy z małoletnimi.
7. W przypadku uzyskania informacji o niefigurowaniu w Rejestrze umowa z daną osobą może zostać podpisana, bez konieczności sporządzania notatki o weryfikacji.
8. W stosunku do osoby figurującej w Rejestrze Dyrektor WCRS podejmuje niezwłocznie odpowiednie czynności mające na celu zapewnienie odpowiedniej ochrony małoletnim, w szczególności podejmuje decyzję o odstąpieniu od zawarcia z daną osobą

umowy/współpracy, a w przypadku pracownika etatowego o odsunięciu osoby figurującej w Rejestrze od czynności, projektów, działań związanych z pracą z małoletnim w związku z działalnością jednostki.

9. Krajowy Rejestr Karny. Osoba, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do działalności musi przedstawić również informacje o swojej karalności.

Informację z KRK można uzyskać składając wniosek:

- osobiście lub pocztą, za pomocą formularza „Zapytanie o udzielenie informacji o osobie” – szczegółowe informacje znajdują się na stronie: Uzyskiwanie informacji z Krajowego Rejestru Karnego drogą tradycyjną,
- za pomocą platformy e-KRK – szczegółowe informacje znajdują się na stronie: Uzyskiwanie informacji z Krajowego Rejestru Karnego drogą elektroniczną.

W punkcie 13 formularza (Zakres danych, które mają być przedmiotem informacji o osobie) należy wpisać:

- w zakresie przestępstw określonych w art. 189a Kodeksu karnego (handel ludźmi) i art. 207 Kodeksu karnego (znęcanie się) oraz w ustawie z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego, albo:
- art. 21 ust. 3 ustawy z 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich. Ten przepis mówi o obowiązku uzyskania informacji z Rejestru przed zatrudnieniem oraz o obowiązku przedłożenia informacji z Krajowego Rejestru Karnego lub rejestru karnego innego państwa

Opłata za zaświadczenie wynosi, dla wniosku składanego:

- osobiście lub pocztą – 30 zł,
- przez Internet – 20 zł.

W przypadku konieczności pozyskania również informacji z rejestru karnego państwa zamieszkiwania/obywatelstwa nie jest pobierana dodatkowa opłata (bez względu na liczbę krajów z których ta informacja zostanie uzyskana).

Za wydanie informacji z KRK płaci osoba, która będzie pracować lub wykonywać działalność związaną z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich lub opieki nad nimi.

Informacja z KRK nie ma terminu ważności. Dane w KRK mogą się szybko zmieniać. Należy więc złożyć aktualne zaświadczenie przed nawiązaniem stosunku pracy lub przed dopuszczeniem do działalności.

Załącznik 1 A

Zakres danych personelu niezbędnych do sprawdzenia w Rejestrze Sprawców Przepływstw na Tle Seksualnym.

Imię i nazwisko:

Data urodzenia:

Pesel:

Nazwisko rodowe:

Imię ojca:

Imię matki:

Załącznik nr 2 Oświadczenie dotyczące karalności w państwach trzecich

Wrocław, dnia

.....

(imię i nazwisko)

.....

(numer, seria i rodzaj dokumentu potwierdzającego tożsamość)

.....

(PESEL)

Na podstawie art. 21 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym oświadczam, że:

1. **posiadam / nie posiadam*** obywatelstwo innego państwa niż Rzeczpospolita Polska, tj

2. **zamieszkiwałam (-em) / nie zamieszkiwałam (-em)*** w ciągu ostatnich 20 lat w państwie lub państwach innych niż Rzeczpospolita Polska i państwa obywatelstwa, tj.

W przypadku twierdzącej odpowiedzi na pkt 1 lub 2:

3. Oświadczam, że prawo państwa, w którym zamieszkiwałam lub/oraz którego jestem obywatelem **przewiduje / nie przewiduje*** sporządzenia informacji z rejestru karnego lub nie prowadzi rejestru karnego;

W przypadku negatywnej odpowiedzi na pkt 3:

4. Oświadczam, że **byłam (-em) / nie byłam (-em)*** prawomocnie skazana w państwie trzecim za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii**

5. Oświadczam, że **wydano / nie wydano*** wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłam (-em) się czynów zabronionych, o których mowa w pkt 4,

6. Oświadczam, że **jest / nie ma*** obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem,

edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

Jestem świadomy (-a) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
Data, podpis składającego oświadczenie

W załączeniu przedkładam* (dotyczy osób, które twierdząco odpowiedziały na pkt 1 lub 2):

- informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa lub rejestru karnego państwa, w którym dana osoba zamieszkiwała w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo obywatelstwa, uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi

- informację z rejestru karnego państwa trzeciego (dotyczy krajów, które nie przewidują wydawania informacji z rejestru karnego do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi)

* Niepotrzebne skreślić

** Katalog przestępstw stanowi załącznik do oświadczenia; **Katalog kar ma jedynie charakter informacyjny, składający oświadczenie ma obowiązek samodzielnej weryfikacji w obowiązujących na dzień składania oświadczenia przepisach prawa, czy nie uległ on zmianie.**

Katalog przestępstw, o których mowa w art. 21 ust. 7 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym

USTAWA z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny

Rozdział XIX Przesłępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

- Art. 148. [Zabójstwo] Art. 148a. [Przyjęcie zlecenia zabójstwa]
- Art. 149. [Zabójstwo noworodka]
- Art. 150. [Zabójstwo eutanatyczne]
- Art. 151. [Doprowadzenie do samobójstwa]
- Art. 152. [Aborcja za zgodą kobiety]
- Art. 153. [Wymuszona aborcja]
- Art. 154. [Śmierć kobiety jako następstwo aborcji]
- Art. 155. [Nieumyślne spowodowanie śmierci]
- Art. 156. [Ciężki uszczerbek na zdrowiu]
- Art. 156a. [Nakłanianie lub zmuszanie innej osoby do spowodowania u niej ciężkiego uszczerbku na zdrowiu]
- Art. 157. [Średni i lekki uszczerbek na zdrowiu]
- Art. 157a. [Uszczerbek na zdrowiu dziecka poczętego]
- Art. 158. [Bójka i pobicie] Art. 159. [Użycie w bójce i pobiciu niebezpiecznego narzędzia]
- Art. 160. [Narażenie człowieka na niebezpieczeństwo]
- Art. 161. [Narażenie człowieka na zarażenie]
- Art. 162. [Nieudzielenie pomocy] Rozdział XXV Przesłępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności
- Art. 197. [Zgwałcenie i wymuszenie czynności seksualnej]

- Art. 198. [Seksualne wykorzystanie niepoczytalności lub bezradności]
- Art. 199. [Seksualne wykorzystanie stosunku zależności lub krytycznego położenia]
- Art. 200. [Seksualne wykorzystanie małoletniego]
- Art. 200a. [Elektroniczna korupcja seksualna małoletniego]
- Art. 200b. [Propagowanie pedofilii]
- Art. 201. [Kazirodztwo]
- Art. 202. [Publiczne prezentowanie treści pornograficznych]
- Art. 203. [Zmuszenie do uprawiania prostytucji]
- Art. 204. [Stręczycielstwo, sutenerstwo i kuplerstwo]
- Art. 189a. [Handel ludźmi]
- Art. 207. [Znęcanie się]

USTAWA z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii

- Art. 53. [Wytwarzanie, przetwarzanie, przerabianie środków odurzających, substancji psychotropowych lub nowych substancji psychoaktywnych albo przetwarzanie słomy makowej]
- Art. 54. [Wyrabianie, posiadanie, przechowywanie, zbywanie lub nabywanie przyrządów]
- Art. 55. [Przywóz, wywóz, przewóz, wewnątrzwspólnotowe nabycie, wewnątrzwspólnotowa dostawa środków odurzających, substancji psychotropowych, nowych substancji psychoaktywnych lub słomy makowej]
- Art. 56. [Wprowadzanie do obrotu środków odurzających, substancji psychotropowych, nowych substancji psychoaktywnych lub słomy makowej. Uczestniczenie w obrocie]
- Art. 57. [Karałność przygotowania]
- Art. 58. [Udzielanie innej osobie środka odurzającego. Nakłanianie do użycia środka]
- Art. 59. [Udzielanie innej osobie środka odurzającego celem osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej]
- Art. 60. [Niepowiadomienie organów ścigania]
- Art. 61. [Czyny zabronione dotyczące prekursorów lub nowych substancji psychoaktywnych]
- Art. 62. [Posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych]
- Art. 62a. [Posiadanie nieznacznej ilości na własny użytek sprawcy]
- Art. 62b. [Posiadanie nowych substancji psychoaktywnych]
- Art. 63. [Nielegalna uprawa maku, konopi lub krzewu koki]
- Art. 64. [Zabór w celu przywłaszczenia środków odurzających, substancji psychotropowych, nowych substancji psychoaktywnych, mlecza lub słomy makowej]
- Art. 65. [Nielegalna uprawa albo skup maku niskomorfinowego lub konopi włóknistych; zatajenie rzeczywistej powierzchni uprawy maku lub konopi włóknistych]
- Art. 66. [Czyny zabronione dotyczące prekursorów]
- Art. 67. [Nieprowadzenie ewidencji]
- Art. 68. [Sprzeczna z prawem reklama lub promocja]

Załącznik nr 3 – FORMY KRZYWDZENIA MAŁOLETNIICH

Przykładowe formy krzywdzenia małych dzieci oraz symptomy pozwalające na jego rozpoznanie

Krzywdzenie dziecka (małolatniego) to każde zamierzone lub niezamierzone działanie osoby dorosłej, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychiczny dziecka. (definicja Światowej Organizacji Zdrowia, WHO).

Wyróżnia się 4 podstawowe formy krzywdzenia małych dzieci:

1) Przemoc fizyczna

Przemoc, w wyniku której małolatni doświadczają faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko lub ze strony osoby, której dziecko ufa bądź która ma nad nim władzę. Nieprzypadkowe zranienie polegające na przykład na: popychaniu, szarpaniu, policzkowaniu, szczypaniu, kopaniu, duszeniu, biciu otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewaniu wrzątkiem lub substancjami żrącym, użyciu broni, ostrych narzędzi. Może być czynnością powtarzalną lub jednorazową.

Zauważalne symptomy przemocy fizycznej:

- ślady palców i przedmiotów na ciele dziecka,
- okrągłe punktowe poparzenia,
- opuchlizna, złamania, zwichnięcia,
- skarpetkowe oparzenia,
- siniaki w nietypowych miejscach ciała dziecka, np. okularowe w okolicy oczu.

Pośrednio obserwowane zachowania dziecka:

- lęk przed rozebraniem się,
- lęk przed dotykiem drugiej osoby,
- strój nieadekwatny do pory roku i pogody (długie rękawy, kiedy jest ciepło),
- nadmierna apatia lub agresja,
- noszenie ciemnych okularów, także przy braku słońca.

Zalecane zachowanie - wzmożony nacisk na obserwację symptomów i zachowania dziecka, jeśli małolatni nie mówią.

2) Przemoc psychiczna

Chroniczna, niefizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a osobą dorosłą, obejmująca zarówno działania jak i zaniechania.

Formy przemocy psychicznej:

- niedostępność emocjonalna,
- zaniechanie emocjonalne,
- relacja z dzieckiem oparta na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu,
- nieodpowiedzialne rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem,
- niedostrzeganie lub nieuznanie indywidualności dziecka i granic psychicznych pomiędzy osobą dorosłą a dzieckiem.

Objawy przemocy psychicznej:

- zaburzenia mowy (wynikające z napięcia nerwowego),
- psychosomatyczne (ból jelitowo-żołądkowy, ból i zawroty głowy),
- moczenie i zanieczyszczanie się,
- ból mięśni, nadmierna potliwość, zaburzenia snu,
- brak poczucia pewności siebie, niska samoocena, wycofanie,
- depresja, fobie, lęki,
- zachowanie destrukcyjne i autodestrukcyjne,
- kłopoty z kontrolą emocji,
- poczucie krzywdy i winy, nieufność do innych,
- problemy szkolne, zachowania agresywne w stosunku do innych osób.

3) Wykorzystanie seksualne

Włączanie małoletniego w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, i/lub na którą nie jest odpowiednio dojrzałe rozwojowo i nie może się zgodzić w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi, społecznymi. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności i władzy.

4) Zaniedbywanie

Chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych dziecka i/lub nieszanowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju. Do zaniedbywania dochodzi w relacji dziecka z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka.

Objawy zaniedbania:

- ubiór nieadekwatny do pory roku,
- niedożywienie,
- zaniedbanie pod względem higienicznym i zdrowotnym (brudna skóra, rażąco małych rozmiarów odzież, przewlekłe nieleczone choroby, niezazywanie niezbędnych leków, koniecznych badań, zaburzony rozwój fizyczny),
- pozostawianie na dworze bez opieki w godzinach wieczornych i nocnych (zwłaszcza młodsze dzieci),
- niedbanie o higienę snu i odpoczynku,
- apatia, bierność.

Załącznik nr 4 do Standardów Ochrony Małoletnich WCRS

Karta Interwencji

1. Imię i nazwisko dziecka		
2. Forma i czas zajęć w jakich uczestniczy dziecko (tytuł, miejsce, data, godzina, koordynator - organizator zajęć)		
3. Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)		
4. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia (imię, nazwisko, WCRS)		
5. Opis podjętych działań	Data:	Działanie:
6. Rozmowa z rodzicami/opiekunami prawnymi	Data:	Działanie:
7. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	<ul style="list-style-type: none">• zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa• wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny• inny rodzaj interwencji. Jaki?	

8. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data zgłoszenia	
9. Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli organizacja uzyskała informacje o wynikach działania własnego/działania rodziców/opiekunów prawnych	

Załącznik nr 5 – STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH (WZÓR WERSJI SKRÓCONEJ DLA MAŁOLETNICH)

Podczas zajęć prowadzonych przez WCRS:

Osoby, które kontaktują się z Tobą podczas wykonywania swojej pracy, powinny zachowywać się grzecznie i z poszanowaniem Twoich potrzeb.

Nikomnie wolno stosować w stosunku do Ciebie przemocy.

Masz prawo do zadawania pytań personelowi Wrocławskiego Centrum Rozwoju Społecznego (WCRS) i otrzymywania na nie wyczerpujących odpowiedzi.

Nikomnie wolno na Ciebie krzyknąć.

Masz prawo do informacji o wszystkich decyzjach, które są w stosunku do Ciebie podejmowane i wyjaśnienia dlaczego takie są.

Masz prawo do prywatności. Personelowi WCRS nie wolno przekazywać informacji o Tobie innym dorosłym ani dzieciom, z wyjątkiem Twoich rodziców lub opiekunów.

Nikomnie wolno bez zgody Twojej i Twoich rodziców lub opiekunów robić Ci zdjęć, nagrywać filmów.

Nikomnie wolno zachowywać się w Twojej obecności niewłaściwie, używać wulgarnych słów, gestów lub żartów, obrażać kogokolwiek, nawiązywać w wypowiedziach do Twojej atrakcyjności, używać przemocy.

Nikomnie wolno Cię krzywdzić, w jakikolwiek sposób.

Nikomnie wolno nawiązywać z Tobą jakichkolwiek relacji romantycznych, ani składać Ci propozycji o nieodpowiednim charakterze.

Personelowi nie wolno proponować Ci alkoholu, papierosów ani nielegalnych substancji.

Personelowi nie wolno używać alkoholu, papierosów ani nielegalnych substancji w Twojej obecności.

Personelowi nie wolno przyjmować pieniędzy ani prezentów od Ciebie.

Masz prawo być traktowane tak samo jak wszystkie inne dzieci. Personel nie powinien nikogo faworyzować.

Personelowi wolno Cię dotykać tylko za Twoją zgodą i w taki sposób, aby był dla Ciebie odpowiedni.

Personelowi nie wolno Cię bić, szturchać, popychać ani dotykać Cię w jakikolwiek inny sposób, którego nie chcesz lub który sprawia, że czujesz się źle.

Personel może się z Tobą kontaktować wyłącznie w czasie pracy i w związku z ich pracą.

Personelowi nie wolno zapraszać Cię do ich miejsca zamieszkania, spotykać się z Tobą poza jego godzinami pracy ani kontaktować się z Tobą w mediach społecznościowych lub przez prywatny telefon.

Pamiętaj! Zawsze kiedy czujesz się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, ktoś robi Ci krzywdę lub zachowuje nieodpowiednio, możesz powiedzieć o tym personelowi Wrocławskiego Centrum Rozwoju Społecznego, który Cię wysłucha i pomoże!

Załącznik nr 6 do Standardów Ochrony Małoletnich WCRS

Ankieta dla personelu dotycząca monitoringu Standardów

		TAK	NIE
1	Czy znasz treść dokumentu Standardy Ochrony Małoletnich Wrocławskiego Centrum Rozwoju Społecznego?		
2	Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia małoletnich?		
3	Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia małoletnich?		
4	Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w Standardach Ochrony Małoletnich WCRS przez personel?		
4a	Jeśli tak – jakie zasady zostały naruszone? (odpowiedź opisowa)		
4b	Czy podjąłeś/aś jakieś działania: jeśli tak – jakie, jeśli nie – dlaczego? (odpowiedź opisowa)		
5	Czy masz jakieś uwagi/poprawki/sugestie dotyczące Standardów Ochrony Małoletnich WCRS? (odpowiedź opisowa)		